

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmeroma; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravljalništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslojše štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 39.

V Ptuj v nedeljo dne 26. septembra 1909.

X. letnik.

Blede se jim . . .

„Wie sich der kleine Moritz das vorstellte“ . . .

Mi se ne smejamo radi, kajti časi so presresni. Oj, mi smo zelo resni in prideti mora že kaj posebnega, kar nas spravi iz ravnotežja in nam prisili bučni smeh na lice . . . Doživeli smo že mnogo bedarij, ki so se pojavile v prenapeti prvaški politiki. Videli smo že prvaške „tabore“ in shode, na katerih se je cepilo dlako in gro-melo zaradi dvojezičnih občinskih pečatov. Vsak hribovski poštni voz, star kot barka Noeh, postal je velevažni činitelj v prvaški politiki. Veselice in slavnostne komerze so prirejali prvaški poslanci, ako so „v dolgoletnem boju“ dosegli, da se je napisalo na kakšnem stranišču poleg besedice „hier“ tudi „tukaj“ . . . Vse to smo doživeli, ne enkrat, stokrat doživeli, — in nismo se smejali. Pustili smo počivati prvaške poslance na teh stranišnih lovorikah in šli smo resni svoj pot naprej . . .

Ali zadnjič enkrat so nam pa le živce razburili. Čitali smo, — in kar nakrat nam je zlezlo nekaj prijetnega v srce, čez obličje nam je skočil prvi smehljaj in potem smo se pričeli krohotati in smejati v krasni zabavi . . .

Kaj se je za božjo voljo zgodilo? — V mariborski „Straži“, katero slovenska javnost malo pozna in vsled tega ne zna prav ceniti, brali smo nove prvaške zahteve. In ko smo jih brali, prišli smo res do prepričanja, da je krasno na tem veselem svetu in da se temni gospodi v „Stražinem“ uredništvu blede . . .

Ja, blede se jim, blede . . . Mi gotovo ne zahtevamo, da bi klerikalni ali narodnjaški prvaki za gospodarske potrebe ljudstva brigali. Kaj bi tudi ta ali oni prvaški pisar ali kaplan o gospodarstvu revnega našega ljudstva zastopil? Zajec ne zna bobnati . . . Ali potem naj bi prvaki vsaj molčali, — molčali zlasti o „slovenskih zahtevah“. Kajti edina poštna „slovenska“ zahteva je in mora biti: **zboljšanje gospodarskega položaja**. Vse drugo je „larifare“, prazna pena.

Seveda, o gospodarstvu prvaki ničesar ne zastopijo in o gospodarskem delu nočejo ničesar vedeti. Zato prihajajo s tistimi bedastimi „zahtevami“, katerim se mora vsak resni človek smejati in ki nimajo razven humorja nikakoršnega pomena. „Pesek v oči“ so te „zahteve“ in nič drugega.

Kakšne pa so? Povedati jih hočemo našim čitateljem. Glasom modrega članka v „Straži“ zahtevajo prvaki sledeče:

1. Posebne slovenske oddelke pri deželni vladi, deželnem šolskem svetu, c. k. kmetijski družbi in deželnemu odboru. — Kaj pomeni to? Bedarija . . . Štajerska dežela je posebna avstrijska kronovina, ki ima eno deželno vladno, en deželni šolski svet. Prvaki pa hočejo dve vladi, dva šolska sveta in menda tudi dva namestnika. Ali ni to bedarija? Ko bi se ta otroška zahteva tudi uresničila, ne bi bilo drugega uspeha, nego da bi se število uradnikov in vsled tega velikost davkov podvojilo. In v tem tiči nekaj resnega: prvaški voditelji hočejo svojim sinovom lepe, mastne službe pripra-

viti, ljudstvo pa naj bi jim to s svojo krvjo plačavalo. Seveda se to nikdar ne bode in ne more zgoditi, nikdar, dokler bode obstajalo cesarstvo Avstrija. Kajti to bi bil prvi korak v uničenju, v razbitju cesarskih kronovin, — in ta korak diši zelo po panslavističnem veleizdajstvu . . . Kar se pa tiče kmetijske družbe, so prvaki pač že dostikrat dokazali, da so njeni hudi nasprotniki. Kdor hoče v tej družbi delati, ta ima tam prostor, pa naj bode potem Slovenec ali Nemec. Kdor pa hoče lenariti, ta naj ostane doma za pečjo . . .

2. Popolno slovensko uradovanje v državnih in deželnih uradih; slovenske tiskovine; nastavljanje edino slovenskih uradnikov, kateri se dopadejo prvaškim voditeljem. — Torej zopet uradniško vprašanje! Prvaki nočejo, da bi njihov sinčki kot kmetje ali obrtniki delali; oni jih hočejo v pisarnah preskrbeti. Noben narod nima toliko študentov in uradnikov, kakor slovenski. Zato pa propadata kmetijstvo in obrtništvo med Slovenci. Slovenske tiskovine in slovensko uradovanje je nespametno, ker je na avstrijskem samišnjem uradni jeziku in ker bi to le velikanske svote denarja koštalo. Take „zahteve“ dokazujejo le plitvost in nevednost dotičnikov.

3. Popolne slovenske gimnazije v Mariboru, Celju in Ptuj, slovenske spodnje gimnazije v Ljutomeru, Brežicah, Slov. Bistrici, slovenske realke v Ormožu, Rogatcu, Slov. Gradcu, slovenske meščanske šole v vseh trgih, (Laško, Zalec, Vitanj, Središče itd.) . . . Ako čita človek te „zahteve“, mu postane res slabo. To je na vsak način dokaz, da se tej gospodi blede . . . V nebovpijoči svoji nevednosti zahtevajo torej prvaki le za spodnji Štajer deset srednjih in deset meščanskih šol! Koliko milijonov kron bi to koštalo, tega si „Stražini“ pisar niti izračunati ne zna. In kdo bo hodil v te šole? Ali bodejo odslej vsi kmetški in obrtniški sinovi študirali? Ali bodejo Slovenci postali narod samih farjev in advokatov? Ali ni pomanjkanje poslov in kmetških delavcev že preveliko? Na 10.000 slovenskih prebivalcev pride že 400 gimnazijcev; ali to še ni dovolj? Slovenskih učnih knjig za srednje šole sploh še nimamo, slovenskih profesorjev tudi ne! Na Kranjskem nimamo niti polovice srednjih šol, kolikor jih zdaj za Spodnji Štajer zahtevajo . . . Ali kdo bi resno o taki neumnosti razpravljal! Za smejati, edino za smejati se je to . . .

In mi se tudi smejimo! Kajti največja nesreča bi bila, ko bi se te zahteve za pol leta uresničile! Koštalo bi to seveda milijone in milijone kron.

Vbogo slovensko ljudstvo, ti pač nisi krivo, da te tvoji poslanci v javnosti smešijo! Ali zdaj vsaj vidiš, da prvaki za tvoje gospodarske potrebe nimajo niti ene besedice. Edino za svoj žep, za svoje sinove, za svojo bodočnost delajo. In ta brezplodna prvaška politika se bode nadaljevala. Pri otvoritvi deželnega zbora je ostal kaplan Korošec in je zahteval, da se — morda mislite, da bi se po toči ali drugih umjih prizadejim pomagal? — oj ne, ne, Korošec je zahteval, da se v deželnem zboru tudi slovensko govori . . . Zdi se nam, da so prvaki bolj zlobni

nego neumni! Oni hočejo, da ostane ljudstvo beraško! Kajti le tedaj jim žitje cveti . . .

Mi pa smo prepričani, da jih bode ljudstvo izpoznalo in — **sodilo!**

~~~~~

Ali si se že naročil na edini kmetški, neodvisni koledar, ki izhaja zdaj že tretje leto pod imenom

„Štajerčevi kmetški koledar“.

Ta koledar ima največ vsebine (krasne slike, izvirne gospodarske članke, lepe povesti, seznamek sejmov, kalendarij), stane pa razmeroma najmanj. Cena mu je namreč samo 60 v., s poštnino vred pa 70 v.

Kdor hoče torej ta koledar zanesljivo dobiti, naj vpošlje to malo svoto ali v gotovini, ali pa v markah. Kdor proda 10 izvodov koledarja, dobi enega zastonj.

Naprednjaki! Na delo za vaš koledar!

~~~~~

Politični pregled.

Politični položaj je postal zopet zelo temen. Vlada je upala, da bode v češkem deželnem zboru red napravila. Ali to ni šlo, kar je že prva seja dokazala. Vsled tega je bil deželni zbor češki zopet zaključen in se bode bržkone razpustil. Istotako je pričakovati, da se bode državno zbornico razpustilo, ako ne poneha neumestna obstrukcija prvakov in Čehov. Položaj je torej ta, da stojimo pred novimi boji in novimi volitvami.

Deželni zbor za Štajersko pričel je 16. t. m. s svojim zasедanjem. Otvoril je sejo deželni namestnik grof Clary in Aldringen z daljšim govorom. Dejal je m. dr.: Ona politična uprava je najboljša, ki ima odprto oko in vroče srce za potrebe ljudstva. Naznanil je tudi, da je cesar grofa Attemsa za deželnega glavarja in dr. Jankoviča za njegovega namestnika imenoval. Potem je govoril deželni glavar grof Attems, ki je zlasti omenil, da tiči glavno delo deželnega zbora v pokritju potrebščin. Potem so poslanci zaprisegli ter so se zapisnikarji izvolili. Takoj nato je ostal dr. Korošec in pričel slovensko govoriti; hotel je takoj izzivati. Po dvorani so se začeli „fej“-klici, ki niso veljali slovensčini, marveč faršekoma hujskanju. V ostalem se je Koroščevi komediji vsa zbornica smejala. Pri seji se je predložilo tudi razne stvari, tako računsko poročilo deželnega odbora za l. 1908, proračun za l. 1910 in razna druga poročila. Računski zaključek l. 1908 obsega sledeče številke: Izdatki 29,394.862 K, dohodki 16,969.410 K. Primanjkljaj se je pokrtil z deželno doklado na pivo (1 1/2 milj.) itd. Nepokritega je ostalo 588.987 K. Kar se proračuna dežele za l. 1910 tiče, kaže sledečo sliko: skupne potrebščine znašajo K 33,884.000; pokritja pa je le